

Gontrode, 2009-11-26

Aan het College van Burgemeester en Schepenen van Ronse
Grote Markt 12,
9600 Ronse

u/kenmerk : 45041/7699/1/E/4 – 1/2009/005
Openbaar onderzoek uitbating stortplaats OB&D NV

Geachte heer Burgemeester, Geachte dames en heren Schepenen,

Met deze brief willen we onze bezwaren kenbaar maken tegen de milieuvergunningsaanvraag die werd ingediend op 22 oktober 2009 door de firma OB&D, na het bekomen van een ontheffingsaanvraag voor de MER-plicht.

De aanvraag betreft het storten van verontreinigde gronden in de twee zones van de stortplaats van de firma OB&D te Ronse. Het betreffende stort situeert zich naast het Muziekbos en het Sint-Pietersbos, op de noordelijke heuvelrug van de Vlaamse Ardennen, een Europees gewaardeerd en beschermd gebied.

De Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw, Natuurpunt vzw en Bond Beter Leefmilieu kunnen met de plannen van de firma OB&D niet akkoord gaan.

Het storten van niet-reinigbare bagger- en ruimingsspecie, niet-reinigbare bodem en residu van de grondreinigings- of bodemsaneringsoperaties en de versoepeling om ook gronden te mogen storten die voldoen aan 80% van de bodemsaneringsnorm voor bestemmingstype I, kan niet zomaar pal naast dit Europese beschermde Natura 2000-gebied, zeker niet zonder voorafgaande passende beoordeling. Het is tevens onverenigbaar met de nabestemming van de stortplaats als bos. Bovendien moet o.i. de ontheffing op de MER-plicht herzien worden aangezien er tegenstrijdigheden tussen de tekst van de ontheffingsaanvraag en de milieuvergunningsaanvraag bestaan.

In wat volgt vindt u een aantal argumenten die onze mening onderbouwen.

1. Ligging vlak naast internationaal beschermd zeer waardevol gebied

De stortplaats is gelegen vlakbij een op de **biologische waarderingkaart** als **zeer waardevol bosgebied** ingekleurd gebied.

OB&D stelt in zijn ontheffingsaanvraag dat er in de wijde omtrek van de stortplaats geen Natura 2000-plant- of diersoorten voorkomen en dat er in de percelen behorende tot het VEN-gebied in de omgeving van het projectgebied geen rodelijstsoorten of biologisch zeer waardevolle vegetaties voorkomen. Dit is manifest onwaar. De directe omgeving ten noorden en ten zuiden van de groeve is **opgenomen in het Vlaams Ecologisch Netwerk** en aangeduid als **Natura 2000-gebied**. Meer bepaald grenst het **VEN-gebied 'De bronbossen en bovenlopen van de Vlaamse Ardennen'** als het **habitatrictlijngebied 'Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuid-Vlaamse bossen'** zowel ten noorden als ten zuiden aan het projectgebied. Dit habitatrictlijngebied omvat tal van waardevolle tot uiterst waardevolle habitats en soorten¹. De Europese **Instandhoudingsdoelstellingen** zijn hier van toepassing.

De Habitatrictlijn stelt dat er **passende maatregelen moeten getroffen worden** voor de bescherming, de instandhouding en het herstel van de habitats en soorten waarvoor de gebieden werden aangewezen. De habitatrictlijn voorziet ook in maatregelen die het behoud en het beheer van de Speciale Beschermingszones regelen, waarbij de relatie tussen natuurbehoud en allerlei vormen van bodemgebruik in andere sectoren speciale aandacht krijgt. Art. 6.1. van de Habitatrictlijn voorziet het treffen van de nodige **instandhoudingsmaatregelen** en is hoofdzakelijk gericht op positieve en proactieve ingrepen in het kader van de zorgplicht. Artikel 6.2. van de Habitatrictlijn bepaalt dat kwaliteitsverlies van habitats en aanzienlijke verstoring van de soorten moet vermeden worden, in het kader van het voorkomingsbeginsel.

Naast de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen en het treffen van geschikte instandhoudingsmaatregelen, dient er ook omzichtig omgegaan te worden bij het beoordelen en toestaan van ingrepen in of nabij Speciale Beschermingszones (habitatrictlijngebied) die effecten kunnen hebben op deze gebieden. Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied dient een passende beoordeling gemaakt te worden rekening houdend met de noodzakelijke instandhouding van het gebied.

De passende beoordeling geeft een nauwkeurige beschrijving van het plan of project en geeft aan welke elementen een effect zouden kunnen hebben op de Speciale Beschermingszone (habitatrictlijngebied). De passende beoordeling analyseert deze effecten, geeft tevens aan of er hierdoor sprake kan zijn van een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Speciale Beschermingszone en beschrijft welke

¹ Een overzicht vindt u op het internet (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/natura2000/Toongegevens.asp?actie=info&hrl=BE2300007&vrl=.&HRLBuf=0&VRLBuf=0&aantalH=0&aantalV=1>).

maatregelen genomen worden om deze effecten te vermijden. De passende beoordeling wordt toegevoegd aan het MER.

De kans is reëel dat door de stortactiviteiten de instandhouding van het omliggende HRL-gebied in het gedrang komt. Een passende beoordeling, toegevoegd aan het MER, moet dus absoluut opgemaakt worden.

Volgens de landschapsatlas ligt het gebied in de **ankerplaats** “Muziekbos-Koekamerbos”. Ankerplaatsen zijn de meest landschappelijk waardevolle gebieden van Vlaanderen en er moet ten allen tijde door de administratieve overheid vermeden worden dan een ankerplaats nadelig beïnvloed kan worden (art. 26 Decreet betreffende de landschapszorg).

Het gebied is ook **toeristisch belangrijk**, met wandel- en fietsroutes in de onmiddellijke omgeving.

Dergelijk zeer waardevol en tevens Europees beschermd gebied moet ten allen tijde gevrijwaard worden van mogelijke infiltratie van gevaarlijke afvalstoffen.

De via de milieuvergunning aangevraagde versoepeling houdt in dat gronden die zwaar vervuild zijn en gevaarlijke stoffen bevatten, zoals zware metalen, BTEX's, PAK's en PCB's, gestort mogen worden.

In de milieuvergunningsaanvraag staat dat een barrière van 5m met een doorlaatbaarheidsfactor $k \leq 1 \times 10^{-9}$ zal aangelegd worden. In de ontheffingsaanvraag staat echter dat er voor de aanleg van de taluds van de stortplaats klasse 2 de klei van Pittem zal gebruikt worden die ter plaatse aanwezig is. De klei van Pittem heeft een gemiddelde doorlaatbaarheidsfactor $k \leq 1 \times 10^{-7}$. In de geohydrologische studie van 2005 staat dat uit 8 doorlatendheidsproeven blijkt dat er op de locatie nergens een doorlaatbaarheidsfactor $k \leq 1 \times 10^{-9}$ behaald wordt. Door het afgraven van een kleilaag wordt deze bovendien bijkomend verstoord waardoor de doorlaatbaarheid ervan nog verder vergroot.

In Vlarem II wordt voor een stortplaats voor baggerspecie het gebruik van (aaneengelaste) foliematerialen opgelegd. Deze materialen moeten minstens gelijkwaardig zijn aan een HDPE folie van 2.5 mm dik, zowel als onderdeel van de afsluitlaag als van de afdichtlaag. Kunststoffolies, zoals HDPE (hoge dichtheid polyethyleen), zijn ondoorlatende dunwandige membranen. De folie moet resistent zijn tegen verwerking, schade door knaagdieren, plantenwortels e.a. De **werkzame leeftijd** van een synthetische folie wordt op meer dan 30 jaar geschat (ANONYMUS, 1986). Een folie op basis van HDPE, inclusief zijn lasverbindingen, is bestand tegen biologische invloeden als wortelgroei en vraatzucht van knaagdieren (VAN STAPPEN, 1990; KRAGTEN & STEERENBERG, 1990). **Dergelijke folies zijn niet eeuwig waterondoorlatend of ondoordringbaar.** Wanneer echter een folie de enige afdichting is, voldoen deze afdekkingen algemeen gedurende een minimumperiode van 20 jaar (WAGNER et al., 1986). Volgens DOFFEMONT & LUST (1996) mag een gemiddelde leeftijd van 50 jaar gerekend worden, tenzij het een sterk chemisch vervuild, of fysisch onstabiel stort is. Indien de folie rust op een minerale slecht doorlatende laag bedraagt de totale 'afschermingsperiode' minimum 100 jaar (WAGNER et al., 1986). De minerale slecht doorlatende laag verzekert verdere bescherming indien de folie faalt.

Vanaf de gemiddelde levensduur van de folie (± 50 j.), zal de geohydrologische toestand van de afgewerkte site veranderen omdat er geen sprake meer is van totale ondoorlaatbaarheid. **We moeten er rekening mee houden dat de folie geleidelijk aan zal vergaan en dat er dus her en der lekken zullen ontstaan.** De eindafdek (drainerende laag en bewortelingslaag) zal uiteindelijk rusten op de slecht doorlatende laag onder de folie met daaronder zanddijken en geconsolideerd slib. In dit slib zijn er ook nog zandlagen (drainagesysteem), kunststofdrains en geotextiel aanwezig. Het water dat door de slecht doorlatende laag percoleert, zal vervolgens vooral een weg zoeken langs de kunststofdrains en zanddijken. De hoeveelheid water die kan percoleren hangt in belangrijke mate af van de slecht doorlatende laag.

De firma OB&D kan in de toekomst dus geen garanties bieden inzake ondoorlaatbaarheid of doorsijpeling van zeer gevaarlijke stoffen in internationaal beschermd en zeer waardevol gebied.

Opslag van vervuilde grond druist bovendien in tegen zowel het stand-still-beginsel als tegen de zorgplicht zoals voorzien in het Natuurdecreet.

“De Vlaamse regering neemt alle nodige maatregelen ter aanvulling van de bestaande regelgeving om over het gehele grondgebied van het Vlaamse Gewest de milieukwaliteit te vrijwaren die vereist is voor het behoud van de natuur en om het **standstill-beginsel** toe te passen zowel wat betreft de kwaliteit als de kwantiteit van de natuur “ (artikel 8).

De **(natuur)zorgplicht** wordt als volgt verwoord in artikel 14 van het Natuurdecreet: “Iedereen die handelingen verricht of hiertoe de opdracht verleent, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat de natuurelementen in de onmiddellijke omgeving daardoor kunnen worden vernietigd of ernstig geschaad, is verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen worden gevergd om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of te herstellen“. Art. 16. § 1. **belast de overheden met de bewaking van de zorgplicht:** “Als voor een activiteit op grond van wetten, decreten of besluiten een vergunning of toestemming van de overheid, dan wel een kennisgeving of melding aan de overheid vereist is, draagt deze overheid er zorg voor door het opleggen van voorwaarden of het weigeren van de vergunning of toestemming dat er geen vermijdbare schade aan de natuur kan ontstaan”.

Op basis van bovenstaande argumenten kan de overheid o.i. de milieuvergunning niet goedkeuren zonder voorafgaande passende beoordeling!

2. Nabestemming bos

Volgens het gewestplan Oudenaarde is de inrichting gelegen in ontginningsgebied met nabestemming bosgebied, een ecosysteemtype eigen aan de Vlaamse Ardennen. In het belang van de streek zelf en het groter geheel van habitatrictlijngebied en Vlaams Ecologisch Netwerk was en is de nabestemming bos de meest logische keuze.

Vlaanderen is de minst beboste regio in Europa. Dat er dringend meer bos moet bijkomen in Vlaanderen beseft de overheid ten volle. We verwijzen naar de bindende bepalingen van het **Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen** (RSV), waarin de Vlaamse regering en het Vlaams parlement zich geëngageerd hebben om tegen de planningshorizon 2007 (ondertussen uitgebreid tot 2012) 10.000 ha effectieve en 10.000 ha planologisch bosuitbreiding af te bakenen in RUP's. "Het Vlaams Gewest bakent in de gewestplannen of in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen 10.000 ha als bijkomend bosgebied of bosuitbreidingsgebied af waarbinnen ecologisch verantwoorde bosuitbreiding plaatsvindt" (RSV, p. 583). De nabestemming tot bosgebied moet in het bosarme Vlaanderen dus absoluut uitgevoerd worden. Ook het Vlaamse Regeerakkoord 2009 en de beleidsbrief van de huidige Vlaamse Minister van Leefmilieu en Natuur onderschrijven sterk deze doelstellingen van bosbehoud en bosuitbreiding.

De **nabestemming bosgebied** zorgt ervoor dat de stortplaats na dienst mooi kan aansluiten bij de vegetatie en bossen die van nature voorkomen op de heuveltoppen van de Vlaamse Ardennen. Dit brengt met zich mee dat de bodem hier dus eveneens zo overeenkomstig mogelijk mee is. Gestorte niet-reinigbare bagger- en ruimingsspecie, niet-reinigbare bodems en residu's van grondreinigings- of bodemsaneringsoperaties is in totale tegenstelling met dit principe. Daarom moet het effect hiervan op de natuurwaarden onderzocht worden in een passende beoordeling.

Het landschap van vóór de ontginning bestond uit een gemengd beukenbos met diepwortelende boomsoorten. Het voorgenomen project vermeldt dat er **geen negatieve structuurwijzigingen van het landschap** zullen zijn. OB&D voorziet voor de afwerking van de stortplaats klasse 2 een HDPE-laag (dit werd overigens niet vermeld in de ontheffingsaanvraag voor de MER). Boven de HDPE laag komt een drainagelaag van 0,5 m en een leeflaag van 1 meter. Hierop kan geen natuurlijk bos meer komen dat aansluit bij de vegetatie en de bossen die van nature groeien op de heuveltoppen van de Vlaamse Ardennen. Op dit stortvak is een boomarme vegetatie bestaande uit droge heide met berkenbomen gepland, wat dus absoluut niet overeenkomt met de potentieel natuurlijke vegetatie van de Vlaamse Ardennen.

Volgens OB&D zijn diepwortelende bomen niet mogelijk, maar op het stortvak dat Bohez al afgewerkt heeft, groeien er wel degelijk bomen. **Enerzijds is het onaanvaardbaar dat het bestaande natuurontwikkelingsplan zou moeten aangepast worden aan de nu aangevraagde stortactiviteiten. Anderzijds zijn er geen garanties voor de toekomst:** voor de stortplaats wordt een nazorg van 30 jaar voorzien. Maar wat na deze 30 jaar? Een heidevegetatie moet permanent onderhouden worden door begrazing of afbranden, zo niet ontwikkelen er zich streekeigen bomen, die diepwortelend zijn en dus de druk op de folie opdrijven. De kans dat een diepwortelend bos dat aansluit bij de vegetatie en bossen die van

nature groeien op de heuveltoppen van de Vlaamse Ardennen zich na 30 jaar ontwikkelt, is zeer reëel. Hoogstammige bomen met diepe wortels zullen de HDPE-laag doorboren. Gevaarlijke stoffen zullen zich dan door de bodem naar het grondwater verspreiden met alle nefaste gevolgen van dien. Daarom moet bij de afwerking van de stortplaats een dikkere leeflaag worden opgelegd, waardoor het aanplanten van diepwortelende soorten mogelijk blijft.

Vereniging voor Bos in Vlaanderen, Natuurpunt en Bond Beter Leefmilieu vragen om deze aspecten mee te onderzoeken in de door ons gevraagde passende beoordeling. Deze passende beoordeling moet dus niet enkel nagaan wat de effecten zijn van het storten van vervuilde grond en baggerspecie op de omgevende natuurwaarden, maar tevens nagaan welke instandhoudingsmaatregelen noodzakelijk zijn bij de afwerking van het stort, eens het is opgevuld.

De conclusie is duidelijk: de nabestemming bos met gebiedseigen vegetatie aansluitend aan het Muziekbos moet absoluut gerealiseerd worden. Hiervoor is het cruciaal dat er een dikkere leeflaag wordt voorzien, en dat er wordt onderzocht of het storten van niet-reinigbare bagger- en ruimingsspecie, niet-reinigbare bodem en residu's van grondreinigings- of bodemsaneringsoperaties een significant negatief effect heeft op het vrijwaren van de natuurwaarden en –potenties van het omringende internationaal beschermd gebied. Het opvullen van de groeve moet het ontwikkelen van een natuurlijk bos zonder voorwaarden mogelijk maken. Een veel diepere leeflaag is dus zeker noodzakelijk, zowel om milieuhygiënische redenen als om landschappelijke redenen. Hoe diep de leeflaag juist moet zijn om hier een streekeigen (beuken)bos te kunnen ontwikkelen, moet tevens onderzocht worden in de door ons gevraagde passende beoordeling.

3. Herziening ontheffing MER-plicht

Tenslotte stellen de Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw, Natuurpunt vzw en de Bond Beter Leefmilieu zich vragen bij de eerdere ontheffing van de MER-plicht die OB&D betreffende dit stort verkregen heeft. Deze ontheffing is o.i. zeker niet meer aan de orde aangezien de instanties die de ontheffingsaanvraag hebben beoordeeld, geen rekening hebben kunnen houden met de veranderde criteria en de tegenstrijdigheden die bestaan tussen de tekst van de ontheffingsaanvraag en de milieuvergunningaanvraag. Hierbij denken we aan de veranderde situatie van het lozen van het afvalwater (afvoer via een externe verwerker versus een waterzuivering ter plaatse en lozing in het oppervlakte water, de tegenstrijdigheden inzake doorlaatbaarheid van de kleilaag en de verschillen in gronden die in stortvak 1 gestort zullen worden). De ontheffing op de MER-plicht is verleend op basis van criteria die eenvoudiger te accepteren zijn dan de criteria die bij de milieuvergunningaanvraag van toepassing zijn. VBV vzw, Natuurpunt vzw en BBL vzw vragen dan ook een herziening van de beslissing tot ontheffing van de MER-plicht.

Bovendien denken wij dat door de stortactiviteiten de instandhouding van het omliggende HRL-gebied in het gedrang komt. Een passende beoordeling, toegevoegd aan het MER, moet dus absoluut opgemaakt worden. Volgens VBV vzw, Natuurpunt vzw en BBL vzw zijn de geplande activiteiten dan ook absoluut onderhevig aan de opmaak van een MER.

Met vriendelijke groet,

Bert De Somviele
Directeur
Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw
Geraardsbergsesteenweg 267
9090 Gontrode
0474/27.40.94

Steven Vanholme
Dienst beleid en juridische zaken
Natuurpunt
Coxiestraat 11
2800 Mechelen
015/29.72.38

Danny Jacobs,
Directeur Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw
Antwerpselaan 20,
1000 Brussel
02/282.17.20